

Факультет теорії та історії мистецтва
(назва факультету)

Кафедра теорії та історії мистецтва
(назва кафедри)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ОК 3. ІСТОРІЯ СТИЛІВ У КУЛЬТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ

- Освітній ступінь:** третій (освітньо-творчий) рівень вищої освіти
- Спеціальність:** 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
- Освітня програма:** Навчальної дисципліни обов'язкового компонента (цикл професійної підготовки) з фахового переліку ОТП «Образотворче та візуальне мистецтво»
- Кваліфікація:** доктор мистецтв

Київ-2024

Ванаваси

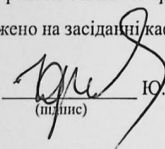
Розроблено: Кафедра теорії та історії мистецтва

Розробник програми:

1. Павельчук Іванна Андріївна, заслужений художник України, доктор мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії та історії мистецтва

Узгоджено гарантом освітньої програми: Ю. В. Романенковою

Перезатверджено на засіданні кафедри: протокол № 5 від 20.09.24

Зав. кафедри Ю. В. Романенкова
(підпис) (прізвище та ініціали)

Обговорено та затверджено радою факультету: протокол № 3 від 27.06.24

*Затверджено Н-М радою,
протокол № 2 від 08.10.2024р.*

© Павельчук І.А., 2024
© НАОМА, 2024

ВСТУП

Предмет вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна ОКЗ. «Історія стилів у культурі та мистецтві» належить до категорії обов'язкових компонентів Освітньо-наукової програми ОПП «Теорія та історія мистецтва» підготовки фахівців третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти у галузі 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Обсяг дисципліни за планом становить 4 кредити / 120 годин. Курс викладається у п'ятому і шостому триместрах. Форма підсумкового контролю здійснюється у вигляді іспиту. Форма навчання: онлайн.

Предмет вивчення навчальної дисципліни ОКЗ. «Історія стилів у культурі та мистецтві» – образотворчі стилі мистецтва і архітектури від часів прадавніх цивілізацій Стародавнього Сходу, Античності, Візантії до сучасних стильових тенденцій XXI століття, що розглядаються як історико-культурні субфактори суспільної свідомості на конкретному історичному етапі формування соціокультурних комунікацій.

Мета навчальної дисципліни ОКЗ. «Історія стилів у культурі та мистецтві» – засвоєння аспірантами комплексу знань з історії стилів, розуміння сутності складників пластичної мови певного стилю, вміння аналізувати процеси і явища, що сприяли формуванню стильових ознак художньої мови на різних етапах культурно-історичного розвитку; вдосконалення знань щодо різних форм мистецтва та архітектури.

Основні завдання – надання аспірантам комплексних знань і цілісного розуміння процесу розвитку світового образотворчого мистецтва в стильовій еволюції від мистецьких стилів стародавніх цивілізацій до сучасних тенденцій XXI століття; виховання вмотивованої науково-творчої зацікавленості кожного аспіранта в процесі подальшого поглиблення знань з історії світової культури та історії стилів світового образотворчого мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна ОКЗ. «Історія стилів у культурі та мистецтві» спрямована на підготовку сучасного українського доктора мистецтв у галузі знань: 02 «Культура і мистецтво» Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Освітні компетенції дисципліни інтегровано в навчальний процес кафедри теорії та історії мистецтва. Набуті теоретичні знання та навички, отримані упродовж опанування курсу «Історія стилів у культурі та мистецтві», мають міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами, що входять до ОПП «Теорія та історія мистецтва»: «Реставрація пам'яток мистецтва як феномен культури», «Методологія історії мистецтвознавства», «Управління проектами у галузі культури і мистецтва», «Теорія стилів».

Компетенції, які набуває здобувач освіти (відповідно освітньої програми)

ЗК1. Здатність до об'єктивного та критичного аналізу значущих соціокультурних процесів і явищ у житті суспільства, пов'язаних із обраною сферою науково-творчої діяльності; демонстрація громадянської позиції, інтегрованості та мобільності в сучасному співтоваристві.

ЗК2. Здатність до генерування нових та комплексних ідей при вирішенні практичних (творчих) та дослідницьких задач, у тому числі у міждисциплінарних галузях.

ЗК4. Здатність до роботи з різними джерелами інформації для науково-дослідницької, творчої та педагогічної діяльності; розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів у науково-педагогічній діяльності.

ЗК6. Здатність визначати цілі, планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку, вибирати оптимальні шляхи їх досягнення.

ЗК8. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення у мистецькій теоретичній та практичній діяльності, до адаптації та дії в нових ситуаціях, креативність.

ЗК9. Здатність до творчого (образного), абстрактного та аналітичного мислення, синтезування, генерування нових ідей.

СК2. Здатність використовувати концептуальні та методологічні знання теорії та історії мистецтв в сучасному образотворчому та візуальному мистецтві / реставрації чи на межі галузей знань та впроваджувати результати досліджень в мистецьку / реставраційну та педагогічну діяльність.

СК3. Здатність сприймати новітні концепції в галузі образотворчого та візуального мистецтва / реставрації та поєднувати (синтезувати) їх з класичними традиціями вітчизняного та світового мистецтва.

СК4. Здатність розуміти теоретичні аспекти сучасних мистецьких практик, які включають у себе: живопис, графіку, фотографію, скульптуру, сценографію (кіносценографію), інсталяцію, перформанс, медіа-арт, кінетичне мистецтво, стріт-арт, лендарт тощо; орієнтуватися у філософсько-етичній та теоретичній проблематиці освоєння культурної спадщини, у закономірностях та протиріччях реставраційної діяльності, що витікають з багатовимірного характеру творів мистецтва та неоднозначності їх трактування, а також із міждисциплінарного характеру реставраційної діяльності.

СК5. Здатність набувати концептуальні та методологічні поглиблені знання про міждисциплінарність та синтез образотворчого мистецтва / міждисциплінарний характер реставраційної діяльності.

СК6. Здатність визначати актуальні теми для професійної творчої проектної / реставраційної та дослідницької діяльності;

СК7. Здатність розв'язувати значущі проблеми в галузі образотворчого та візуального мистецтва / реставрації, розуміти основні теорії та практики синтезу мистецтв / реставраційно-дослідницької діяльності, застосовувати традиційні та інноваційні методи у творчій / реставраційній діяльності.

СК11. Здатність вписати власну художню ідею до заданих умов експозиційного середовища, усвідомлюючи принцип взаємодії мистецьких творів / об'єктів / проєктів образотворчого мистецтва з архітектурно-просторовим середовищем і його соціокультурним виміром / адаптувати відомі методики реставрації та наукового відтворення творів мистецтва до специфічних умов та особливостей їх техніки, технології, стану збереженості.

СК13. Вміти вести фахову аргументовану, конструктивну, аналітичну дискусію з питань, що стосуються сфери мистецтвознавчих наукових та експертних знань з колегами, широкою мистецькою та науковою спільнотою, суспільством у цілому.

Програмні результати навчання

(відповідно ОТП «Образотворче та візуальне мистецтво»)

ПРН2. Уміння визначити основне коло проблем, пов'язаних з обраною сферою мистецької / реставраційної та наукової діяльності, та основні методи (способи) їх вирішення.

ПРН4. Володіння художньо-практичними, техніко-технологічними і теоретичними засобами вираження, вміння використовувати традиційні та новітні технології при створенні мистецького продукту / реставрації та відтворенні творів мистецтва.

ПРН6. Вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес творчого / реставраційного проєкту, базованого на ґрунтовному науковому дослідженні з дотриманням належної академічної добросчесності.

ПРН7. Вміння обґрунтувати власний творчий / реставраційний проєкт, представляти власні результати наукового дослідження державною та іноземною мовами в усній і письмовій формі з урахуванням норм академічної добросчесності та додержання авторських прав.

ПРН9. Здатність модерувати публічні обговорення в рамках виконання запланованого мистецького проєкту на всукраїнському та міжнародному рівнях.

ПРН12. Вміння пов'язати зміст, образно-пластичну ідею та форму втілення твору із вимогами сучасного соціокультурного та архітектурно-просторового середовища.

Структура навчальної дисципліни

Дисципліна *ОК.3. «Історія стилів у культурі та мистецтві»*

викладається у п'ятому і шостому триместрах; складається з теоретичного курсу 14 лекцій (28 год.) та 4 семінарських занять (8 год.). План занять передбачає чотири Модулі: **Модуль 1.** «*Стиль як засіб комунікації в мистецтві Стародавнього Сходу та східних деспотій*» (Лекція 1–2); **Модуль 2.** «*Європейські стилі від Середньовіччя до середини XIX століття*» (Лекція 3–8); **Модуль 3.** «*Європейські стилі XIX століття*» (Лекція 9–12). **Модуль 4.** «*Світлові й європейські стилі XX століття*» (Лекція 13–14).

Модуль 1. Стиль як засіб комунікації в мистецтві Стародавнього Сходу та східних деспотій

Лекція 1.1. на тему: «Художня еволюція єгипетського стилю в контексті образотворчої парадигми мистецтва Стародавнього Сходу та східних деспотій».
Завдання для самостійної роботи 1.1.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 1.1.
Рекомендована література до лекційної теми 1.1.: 7, 12, 16, 18, 20.

Лекція 1.2. на тему: «Античний стиль – колиска європейської культурної цивілізації: періодизація та специфіка розвитку».
Завдання для самостійної роботи 1.2
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 1.2.
Рекомендована література до лекційної теми 1.2.: 4, 6, 18.

Модуль 2. Європейські стилі від Середньовіччя до середини XIX століття

Лекція 2.1. «Візантійський стиль та його історична роль у формуванні образотворчих традицій Середньовіччя».
Завдання для самостійної роботи 2.1.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 2.1.
Рекомендована література до лекційної теми 2.1.: 2, 6, 18.

Лекція 2.2. «Романський стиль в образотворчому мистецтві європейських держав і проблеми національної самобутності».
Завдання для самостійної роботи 2.2.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 2.2.
Рекомендована література до лекційної теми 2.2.: 6, 11, 18.

Лекція 2.3. «Готичний стиль в образотворчому мистецтві європейських держав: характеристики етнічної самобутності».
Завдання для самостійної роботи 2.3.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 2.3.
Рекомендована література до лекційної теми 2.3.: 11, 17–18.

Лекція 2.4. «Стильові моделі мистецтва доби Відродження: італійський Ренесанс, північний Ренесанс, стильова специфіка Ренесансу в Україні».
Завдання для самостійної роботи 2.4.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 2.4.
Рекомендована література до лекційної теми 2.4.: 6, 8, 18.

Лекція 2.5. «Формування бароко в європейському мистецтві XVII століття: національні версії барокового стилю в Італії, Іспанії, Фландрії, Німеччині, Англії, Східній Європі».
Завдання для самостійної роботи 2.5.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 2.5.
Рекомендована література до лекційної теми 2.5: 8, 11, 18.

Лекція 2.6. «Стиль рококо в європейському мистецтві XVIII століття».

Завдання для самостійної роботи 2.6.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 2.6.
Рекомендована література до лекційної теми 2.6.: 8, 10–12, 18.

Модуль 3. Європейські стилі XIX століття

Лекція 3.1. на тему: «Стильові переваги романтизму в європейському мистецтві першої третини XIX і проблеми національної самобутності».
Завдання для самостійної роботи 3.1.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 3.1.
Рекомендована література до лекційної теми 3.1.: 8, 10–12, 13, 15, 18.

Лекція 3.2. на тему: «Стильова концепція реалізму / натуралізму як віддзеркалення філософії позитивізму в європейському мистецтві середини XIX століття».
Завдання для самостійної роботи 3.2.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 3.2.
Рекомендована література до лекційної теми 3.2.: 1, 4, 10–11, 13, 15, 18.

Лекція 3.3. на тему: «Японський стиль на європейському континенті як історична ознака зародження ірраціонального типу мистецтва доби Модерн (1860–1900)».
Завдання для самостійної роботи 3.3.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 3.3.
Рекомендована література до лекційної теми 3.3.: 8, 11–12, 13, 31.

Лекція 3.4. на тему: «Національна самобутність стилю модерн в образотворчому мистецтві європейських держав: «Modern style» у Великій Британії, «L'Art Nouveau» у Бельгії та Франції, «Jugendstil» в Німеччині, італійський стиль «Stile floreale», «Modernisme Català» в Іспанії, стиль «Wiener Sezession» в Австрії, «Гуцульська сецесія» в Польщі, «Львівська сецесія» в Україні».
Завдання для самостійної роботи 3.4.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 3.4.
Рекомендована література до лекційної теми 3.4.: 8, 11–12, 13, 31.

Модуль 4. «Світові та європейські стилі XX століття»

Лекція 4.1. на тему: «Мистецтво модернізму: основні стильові тенденції».
Завдання для самостійної роботи 4.1.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 4.1.
Рекомендована література до лекційної теми 4.1.: 11, 13, 18, 19–22, 30–36.

Лекція 4.2. на тему: «Мистецтво постмодернізму: актуальні стильові тенденції».
Завдання для самостійної роботи 4.2.
Прочитати літературні джерела, рекомендовані до Лекції 4.2.

Рекомендована література до лекційної теми 4.2.: 23–25, 27, 29, 30, 33–34.

Теми семінарських занять: Модуль 1–4 :

Історична ретроспекція генези теорії стилю. Сучасний дискурс.

Самостійна робота:

- Написання творчого есе з аналізом причин і наслідків змін стильової свідомості в історії та сучасності.

- Робота з рекомендованою літературою за темами: Модуль 1 – Модуль 4.

- Підготовка до іспиту.

Базова література:

1. Альберс, Й. Взаємодія кольору. ArtHuss. 2024. 208 с.
2. Амвросій (Макар), архимандрит. Візантійська крестово-купольна система. Київ: Горобець, 2019. 176 с.
3. Геллер, С. & Кваст, С. Графічні стилі: від вікторіанців до хіпстерів. Фамільна друкарня Huss. 2019. 288 с.
4. Годж, С. Коротка історія архітектури. Видавництво Старого Лева. 2024. 232 с.
5. Голубець, О. Магія третього виміру: скульптурна пластика кінця XIX – початку XXI століття. Львів: Publisher, Kolir PRO, 2020. 142 с.
6. Гомбріх Е. Оповідь про мистецтво. Publisher, ArtHuss, 2024. 664 с.
7. Демідко, О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Ліра-К. 2021. 182 с.
8. Європейський гравірований портрет XVI–XIX ст. з фондів Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського: у 2-х кн. Кн. 1. Г. Юхимець, Д. Фоменко, І. Цинковська, П. Скрипник. НАНУ, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Київ: Академперіодика. 2022. 496 с.
9. Живкова, О. Князь-Маляр у декораціях la Belle Époque. Панно Ганса Макарта в Музеї Ханенків. Антиквар. № 5. 2021. С. 124.
10. Кривушенко, Я. Мистецтво севського фарфору XVIII – початку XIX століть в культурному просторі України. Дис. ... канд. мистецтвознавства. ІПСМ НАМУ. 2020. 180 с.
11. Ліпа, К. Історія архітектурних стилів, великих і не дуже. Віхола. 2024. 272 с.
12. Никифоров, А. & Гулей, О. Декоративне мистецтво. «Олді+». 2021. 364 с.
13. Павельчук, І. А. Постімпресіонізм в українському живописі XX століття : монографія / пер. англ. М. Захайкевич. Друге видання, електронна публікація Київ : Києво-Могилянська академія, 2021. 576 с.
14. Павельчук, І. А. Сучасний український постімпресіонізм: живопис Ігоря Мельничука. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка, 2021. № 35. Том 4. С. 45–55.
15. Павельчук, І. Пошуки сезаннізму у практиці Адальберта Ерделі 1930–1940-х років // Вісник ХДАДМ : [зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В. Я. – Харків :

ХДАДМ, 2019. (Мистецтвознавство – № 2) С. 82–80.

<https://visnik.org/pdf/v2019-02-10-Pavelchuk.pdf>

16. Романова, О. О. & Станнічна, Г. О. Стародавній Єгипет у Києві: відображення на склі (колекція скляних фотонегативів Наукового архіву Інституту археології НАН України) / Інститут археології НАН України; Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України. Київ, 2021. 336 с.; 75 іл.
 17. Соргіра, Т. Роль техніки та технології у мистецтві: монографія. Т. І. Вид-во Ліра-К. 2021. 560 с.
 18. Фартінг, С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодні. Vivat. 2019. 576 с.
 19. Barna N., Smyrna L., Lehenkiy Y., Stefiuk R., Yaroshovets T., Pavelchuk I. Environmental-constructional foundations: Humanitarian and art education in Ukraine. AD ALTA : Journal of Interdisciplinary Research. 2021. Vol. 11, Issue 1 [Special issue XVIII.]. 134–137 pp. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110118/papers/A_22.pdf
 20. Campbell, C. The power of art: a human history of art: from Babylon to New York City. New York: Pegasus Books. 2024. 503 p.
 21. Çolak, E. Manifesta, art, society and politics: creating a new Europe through contemporary art. London: Bloomsbury Visual Arts. 2024. 238 p.
 22. Erjavec, A. Art, philosophy, and ideology: writings on aesthetics and visual culture from the avantgarde to postsocialism. Leiden; Boston: Brill. 2024. 397 p.
 23. Haidu, R. Each one another: the self in contemporary art. Chicago: University of Chicago Press. 2023. 238 p.
 24. Kaye, N. Conceptual performance: enacting conceptual art. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge/Taylor & Francis Group. 2024. 266 p.
 25. Kester, H. Grant. The Sovereign Self: Aesthetic Autonomy from the Enlightenment to the Avant-Garde. Durham: Duke University Press. 2023. 280 p.
- Допоміжні джерела:**
26. Kleiner, Fred S. Gardner's art through the ages: a concise global history. Boston, MA: Cengage Learning. 2023. 618 p.
 27. Liebiedieva (Smirnova), O., Pylnik, R., Bryzhata, I., Pavelchuk, I., Garbuzenko, L., & Bartienieva, I. (2022). Postmodernism as a Worldview in the Context of Formation of Artistic and Pedagogical Competence of Future Teachers of Fine Arts. Postmodern Openings, 13(3), 393–411 pp. URL: <https://doi.org/10.18662/po/13.3/496>
 28. Magun, A. The temptation of non-being: negativity in aesthetics. London; New York: Bloomsbury Academic. 2024. 278 p.
 29. Marshall, Christopher R. Artemisia Gentileschi and the business of art. Princeton University Press. 2024. 320 p.
 30. O'Dea, R. Robert Smithson, land art, and speculative realities. New York: Routledge/Taylor & Francis Group. 2024. 169 p.
 31. Pavelchuk I. Reflections on Japonism in the Practice of Ukrainian Colourists of the Art Nouveau Period. The Artistic Traditions of Non European Cultures. Vol. 7/8. Cultural Bridges: Collections – Encounters – Inspirations. Japanese Art in

- Central and Eastern Europe till 1919 and beyond. ed.: Eva Kaminski, Beata Romanowicz, Aleksandra Görlich. Polish Inst. of World Art Studies. Warszawa, Toruń, 2019/2020. 243–260 pp.
32. Rudd, N. Contemporary art. New York: Thames & Hudson Inc. 2023. 176 p.
33. Steinberg, L. Modern art: selected essays. Chicago: The University of Chicago Press. 2023. 223 p.
34. Svitlana Panchenko, Ivan Bakhov, Ivanna Pavelchuk, Dmytro Kostenko Tourist Pilgrimage routes of the holy apostles: transformation of sacred routes as modern means of communication. Journal of Environmental Management and Tourism (E-ISSN: 2068-7729). Volume XIV, Issue 6 (70) Fall 2023. E-ISSN: 2068-7729. Journal of Environmental Management and Tourism is indexed in SCOPUS, RePEC, CEEOL, ProQuest, EBSCO and Cabell Directory databases. DOI: [https://doi.org/10.14505/jcmt.v14.6\(70\).00](https://doi.org/10.14505/jcmt.v14.6(70).00)
35. Tommaso Durante. Global consciousness and new visual order: The populist aesthetic challenge. The University of Melbourne, 2021. <https://doi.org/10.20935/AL2439>.
36. Voorhies, J. T. Postsensual aesthetics: on the logic of the curatorial. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press. 2023. 163 p.

Критерії оцінювання: Оцінювання знань та умінь студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль включає оцінювання знань, умінь та навичок студентів під час виконання контрольних (модульних) робіт, що виконуються під час аудиторних занять; під час виконання контрольних (модульних) робіт, що виконуються під час самостійної роботи.

Форма підсумкового контролю здійснюється у вигляді іспиту.

Таблиця відповідності рейтингових балів	ECTS	Бали	Зміст
	A	90–100	Відмінно
	B	82–89	Добре
	C	74–81	Добре
	D	64–73	Задовільно
	E	60–63	Достатньо
	FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	

Підписано до друку 21.10.2024 р. Формат 60x84 ¹/₁₆

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 0,9

Тираж 100 прим. Замовлення № 158

Віддруковано з оригінал-макета ТОВ «Наш Формат»

04080, м. Київ, вул. Кирилівська, 86

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 4540 від 07.05.2013